

Dronet journalismissa – dronejen käytön mahdollisuudet ja lain asettamat rajoitteet

lina Ilmarinen

Tekijä(t) Iina Ilmarinen	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Dronet journalismissa – dronejen käytön mahdollisuudet ja lain asettamat rajoitteet	Sivu- ja liitesivumäärä 26+2
Opinnäytetyö käsittelee dronejen käyttöä journalismissa sekä erityisesti niiden tuomia mahdollisuuksia ja droneihin liittyviä rajoitteita niin lainsäädännön kuin teknologian puolesta. Tutkimuksessa keskitytään siihen, mihin droneja voidaan hyödyntää journalismissa ja mitä lisäarvoa ne tuovat perinteisen kuvan ja videon rinnalle. Lisäksi tutustutaan niihin asioihin, jotka tulee ottaa huomioon droneja käytettäessä, kuten turvallisuuteen ja yksityisyyteen liittyviin kysymyksiin. Työssä paneudutaan droneihin liittyvään lainsäädäntöön ja erityisesti sen vaikutuksiin journalismissa sekä pohditaan lehdistönvapauden asemaa suhteessa näihin rajoituksiin. Aineistona on käytetty pääosin sähköistä lähdekirjallisuutta ja aineistoa, mukaan lukien muun muassa viranomaisten ylläpitämiä sivustoja. Näihin lukeutuu sekä paikallisia viranomaisia että kansainvälisiä toimijoita, kuten esimerkiksi Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi ja European Aviation Safety Agency EASA. Lähdemateriaaliin lukeutuu myös lainsäädännöllisiä tekstejä. Lisäksi aihepiirin kartoittamiseksi on teetetty kyselytutkimus suomalaisille toimituksille.	
Asiasanat Drone, kuvajournalismi, ilmailulaki, lehdistönvapaus, yksityisyys, UAS	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Tavoitteet ja toteutus.....	1
1.2	Käsitteet.....	3
2	Uusia ulottuvuuksia mahdollistava edullinen työväline	5
2.1	Kustannustehokkuus.....	5
2.2	Saavutettavuutta ja kokonaiskuva.....	5
3	Tiedonvälitystä uudesta perspektiivistä	6
3.1	Läsnäoloa ja luotettavuutta	7
3.2	Väline sisällön edellä	7
4	Tekniikan rajoitukset	8
5	Lainsäädäntö	9
5.1	Lehdistönvapauden suhde dronejen säätelyyn	10
5.2	Droneihin liittyvä säätely	12
5.2.1	Käyttötarkoituksen mukainen jaottelu.....	12
5.2.2	Paino ratkaisevana tekijänä	14
5.2.3	Lentokieltoalueet.....	14
5.3	Yksityisyys	15
5.3.1	Perusoikeudet kohtaavat.....	16
5.3.2	Rikoslaki ja Journalistin ohjeet	17
5.3.3	Ruotsi esimerkkinä.....	18
5.4	Vastuu ja vakuutus.....	19
5.5	Euroopan Unionin vaikutukset	21
6	Yhteenveto ja pohdintaa	22
	Lähteet	23
	Liitteet.....	27

1 Johdanto

Dronejen, eli miehittämättömien ilma-alusten, tässä tapauksessa kuvauskopterien käyttö on yleistynyt merkittävästi viime vuosina. Niitä nähdään yhä useammin pörräämässä merkittävien tapahtumien yllä, ja droneilla otettua kuvaa näkee yhä useammin myös uutisjournalismissa tuomassa uutta perspektiiviä. Kuvauskopterien käytöllä on valtavat mahdollisuudet ja hyödyt, mutta samalla ne tuovat mukanaan vastuuta ja muun muassa eettisiä kysymyksiä. Opinnäytetyöni käsittelee näitä kysymyksiä journalismin näkökulmasta.

Idea opinnäytetyöhöni sai kipinän jo vuonna 2016-2017 työskennellessäni Helsinki-Vantaan lentokentällä esittelemässä Yuneecin kuvauskoptereita. Tapasin töissäni lukuisia ihmisiä ympäri maailmaa, joista monet käyttivät droneja työssään. Tapasin myös paljon tavallisia kansalaisia, jotka olivat huolissaan yksityisyydestään ja turvallisuudesta. Tapamani ammattilaiset edustivat niin mainostuotantofirmoja, voimalaitoksia kuin maanviljelijöitä sekä mediaa. Keskustelin muun muassa yhdysvaltalaisen, australialaisten, ranskalaisen, ruotsalaisten sekä japanilaisten kanssa ja sain kuulla, miten erilaiset säännökset vaikeuttavat heidän työtään, johon dronet muuten tarjosivat helpotusta. Halusinkin ottaa selvää, miten droneja käytetään journalismissa ja millaisia kysymyksiä niihin liittyy juuri journalismin saralla.

Opinnäytetyöni esittelee, miten droneja käytetään journalismissa ja millaisiin tarkoituksiin ne soveltuvat. Työssäni pureudutaan lainsäädäntöön ja sen asettamiin rajoihin ja tarkastellaan, mitä asioita tulee huomioida droneja operoidessa nimenomaan journalismin näkökulmasta.

1.1 Tavoitteet ja toteutus

Tavoitteenani oli tutkia, miten droneja käytetään journalismissa, etenkin sitä millaisia mahdollisuuksia ne tuovat journalismille, mutta toisaalta myös mitä ongelmia ja uhkia niiden käyttöön liittyy. Koska paikallinen lainsäädäntö vaikuttaa paljon dronejen käyttöön, käsittelee opinnäytetyöni pitkälti lainsäädännön asettamia rajoituksia ja vaikutuksia dronejen käyttöön journalistisessa työssä.

Opinnäytetyöni toteutus perustuu töiden kautta hankittuun kokemukseeni droneista, sekä sähköiseen lähdekirjallisuuteen, sisältäen muun muassa viranomaisten ylläpitämiä sivustoja, lehtiartikkeleja sekä yliopistojen julkaisuja.

Internet lähteeni ovat luotettavilta tahoilta, kuten paikallisilta viranomaisilta ja kansainvälisiltä toimijoilta mukaan lukien muun muassa Liikenteen turvallisuus viraston Trafín ja European Aviation Safety Agency EASA:n. Olen valinnut lähteeni niin, että tieto reflektoisi alan tilannetta mahdollisimman kattavasti niin Suomessa kuin ulkomailla, tuoden ajankoh-
taisia esimerkkejä ilmi.

Lähdemateriaaliini lukeutuu myös runsaasti lainsäädännöllisiä tekstejä, sillä uutena tekno-
logiana juuri sääätely vaikuttaa paljon dronejen käyttöön sekä nykyhetkessä että tulevai-
suudessa. Lainsäädäntö määrittää muun muassa millaisia droneja voi käyttää ja miten
niillä voi operoida, mutta lainsäädännöstä nousee myös laajempia kysymyksiä liittyen yk-
sityisyyteen, turvallisuuteen ja vastuuseen. Journalismille onkin merkittävää juuri yksityi-
syydensuojan ja sananvapauden suhde, jota pohditaan myös tässä työssä.

Aihepiiriä kartoittaakseni teetin kyselytutkimuksen suomalaisille toimituksille. Toteutin ky-
selytutkimuksen Google Docsilla ja lähetin sen erilaisille medianedustajille Suomessa,
mukaan lukien valtakunnallisia iltapäivälehtiä, paikallislehtiä, verkkotoimituksia ja aika-
kauslehtiä. Suuntasin kyselyn päätoimittajille tai toimituspäälliköille, koska arvelin heillä
olevan paras valmius vastata kyselyyn. Lähetin kyselyn 20 toimitukselle, mutta vain neljä
vastasi ja viides lyhyesti sähköpostilla.

Kysely sisälsi kysymyksiä siitä, käytetäänkö toimituksessa droneja ja kuinka usein ja mil-
laisissa tilanteissa niitä käytetään. Lisäksi kysyttiin millaisia mahdollisuuksia ja ongelmia
koetaan liittyvän dronejen käyttöön journalismissa ja koetaanko mahdollisten lakimuutos-
ten vaikuttavan dronejen käyttöön rajoittavasti. (Liite 1) Kysyin mainittuja kysymyksiä kar-
toittaakseni sekä dronejen käytön tämän hetkistä tilannetta suomalaisissa toimituksissa
että selvittääkseni millaisia ajatuksia ne herättävät toimituksissa.

Vaikka otanta oli hyvin pieni, vastaukset tukivat sitä käsitystä dronejen toimituskäytöstä,
minkä olen saanut tutkimusta tehdessäni. Ne toimitukset, jotka vastasivat käyttävänsä
dronea, käyttivät niitä monipuolisesti viikoittain ja ottivat muun muassa lupakysymykset
vakavissaan. Huolta aiheuttivat muun muassa se, miten mahdolliset lakimuutokset vaikut-
tavat dronejen käyttöön. Kyselyyn vastanneet jo droneja käyttävät mediat olivat verraten
isojen medioiden edustajia. Kyselyyn viitattaessa käytän koodia K(X) kertomaan mihin ky-
symysnumeroon viitataan ja koodia V(X) viittaamaan vastaukseen.

1.2 Käsitteet

Droneihin liittyy paljon käsitteitä, jotka ovat tärkeitä etenkin, kun keskitytään sääntöihin ja siihen missä, miten ja millä saa lentää. Nämä käsitteet on hyvä tietää jokaisen, joka toimii dronejen parissa. Tässä on lueteltuna tämän työn kannalta keskeisimmät käsitteet, olkoonkin, että kaikkia ei mainita tämän työn yhteydessä:

Drone

Dronella tarkoitetaan miehittämätöntä ilma-alusta. Tämän opinnäytetyön yhteydessä, sillä tarkoitetaan kameralla varustettua kuvauskopteria. Yleisesti se on yhteinen epävirallinen kutsumanimi kaikille miehittämättömille laitteille niin maassa, merellä kuin ilmassa.

UA (Unmanned Aircraft)

UA:lla tarkoitetaan miehittämätöntä ilma-alusta, joka on nimensä mukaisesti tarkoitettu lentämään ilman aluksessa mukana olevaa ohjaajaa. Ei ole lennokki.

UAS eli Unmanned Aircraft System

UAS tarkoittaa miehittämättömän ilma-aluksen kokonaisjärjestelmää, joka sisältää ilma-aluksen sekä sen käyttöön tarvittavat järjestelmän osat.

Lennokki

Lennokki on lentävä laite, jossa ei ole ohjaajaa. Sitä käytetään harraste tai urheilu tarkoitukseen.

RPA (Remotely Piloted Aircraft)

RPA on kauko-ohjattu miehittämätön ilma-alus, jota ohjataan kauko-ohjauspaikasta ja sitä käytetään lentotyöhön.

RPAS (Remotely Piloted Aircraft System)

RPAS puolestaan on RPA käytön kokonaisjärjestelmä, sisältäen aluksen, sen ohjauspaikat, tarvittavat ohjaus- ja seurantayhteydet ja muut erikseen määrätyt käytön edellyttämät järjestelmän osat.

Kauko-ohjattu ilma-alus

Kauko-ohjattu ilma-alus on ilma-alus, joka on tarkoitettu lentämään ilman aluksessa mukana olevaa ohjaajaa, ja sitä käytetään lentotyöhön. Lentotyöksi luetaan tässä tapauksessa mikä tahansa muu kuin harraste tai urheilukäyttö.

VLOS (Visual Line of Sight)

VLOS:lla tarkoitetaan suoraa näköyhteyttä, eli kauko-ohjatun ilma-aluksen tai lennokin lennättämistä niin, että ohjaajalla on suora näköyhteys alukseen ilman apuvälineitä.

EVLOS (Extended Visual Line of Sight)

EVLOS tarkoittaa suoraa näköyhteyttä käyttäen ohjaustähystäjää. Tähestäjällä ja lennättäjällä tulee olla luotettava viestintäväline yhteydenpitoon.

BVLOS (Beyond Visual Line of Sight)

BVLOS tarkoittaa toimintaa suoran näköyhteyden ulkopuolella, jossa ohjaaja pitää apuvälineiden avulla yhteyttä kauko-ohjattuun alukseen tai lennokkiin.

FPV (First Person View)

FPV eli First Person View tarkoittaa reaaliaikaista näkymää esimerkiksi ohjaimen näytöltä kameran välityksellä suoraan ilma-aluksesta tai lennokista käsin.

Kuva 1. DJI Phantom 4.

Kuva 2. Yuneec Typhoon H Plus.

2 Uusia ulottuvuuksia mahdollistava edullinen työväline

Dronet tuovat journalismiin uutta perspektiiviä ja täydentävät vanhaa. Siinä missä järjestelmäkamerat korvasivat filmikamerat, voisi sanoa dronejen korvanneen helikopterista kuvaamisen suurella kuvausryhmällä. Dronejen käyttö mahdollistaa kustannustehokkaan ilmakuvauksen, ja samalla tekee siitä yleisempää tarjoten toimituksille uuden työvälineen ja yleisölle mielenkiintoisen kuvakulman.

Yhdysvallat toimii edelläkävijänä dronejen suhteen. Muun muassa New York Times on käyttänyt jo useampia vuosia droneja täydentämään visuaalisia tarinoitaan. (Haner & Buchanan 2016.) Dronet ovat kuitenkin yleistyneet myös kotimaisissa medioissa, ja niitä käyttää muun muassa Helsingin Sanomat. Mediatalojen lisäksi droneilla otettua kuvaa on paljon sosiaalisessa mediassa, josta harrastajien kuvaama materiaali saattaa päätyä myös medioiden verkkosivuille.

2.1 Kustannustehokkuus

Dronet ovat kehittyneet huimaa vauhtia ja tällä hetkellä markkinoita johtaa kiinalaisvalmisteen DJI. Toinen droneja ammattikäyttöön valmistava yritys on Yuneec, mainittakoon vielä GoPro ja Parrot. Kilpailu on tehnyt dronejen kehittymisestä nopeaa ja nykyään työkäyttöön tarkoitettua 4K gimbaalikameralla varustettua dronetta saa jo vajaalla parilla tonnilla. Sen lisäksi, että dronejen hankintahinta on suhteellisen edullinen, tulee sen käyttö myös pitkällä aikavälillä taloudelliseksi.

Kun ennen haluttiin ilmakuvaa, lähdettiin liikkeelle helikopterilla ja kuvaajilla. Nykyään parhaimmassa tapauksessa riittää, että sama ihminen ohjaa dronea ja kuvaa. Toimitukset säästävät siis pitkän pennin tekemällä pienen investoinnin. Vaikka itse dronejen hankinta on suhteellisen edullista, tulee kustannuksiin laskea myös tarvittavien lupien hankinta. Joissain maissa vaaditaan myös erillisiä koulutuksia dronepiloteille, jotka voivat yllättäen tulla monin kerroin kalliimmaksi kuin itse kamerakopterin hankinta.

2.2 Saavutettavuutta ja kokonaiskuvaa

Dronejen käyttö journalismissa mahdollistaa myös hankalien paikkojen saavutettavuuden. Ne tarjoavat yleisölle enemmän tietoa paikoista, jonne pääsy oli ennen tavoittamattomissa. Uutisjournalismiin dronet tuovat ajankohtaisuutta ja laajaa kokonaiskuvaa. Niillä

päästään esimerkiksi luonnonkatastrofialueille, jonne kulku muuten olisi vaikeaa tai jopa mahdotonta hankalakulkuisessa tai vaarallisessa ympäristössä.

Dronet ovatkin suuri apu juuri kriisijournalismissa sekä luonnonkatastrofien että teollisten onnettomuuksien sattuessa. Miehittämättömällä kopterilla päästään liikkeelle jo silloin, kun huonon sään tai muiden olosuhteiden takia olisi muuten liian vaarallista lentää miehitetyllä aluksella. Lisäksi droneilla saa hyvää lähikuvaa esimerkiksi tuhoutuneista rakennuksista eikä esimerkiksi radioaktiivinen säteily ole vaaraksi dronelle samalla tapaa kuin se olisi ihmiselle.

Etenkin suuret mediatalot käyttävät droneja hyödykseen. Esimerkiksi yhdysvaltalainen NBC News kuvasi suurta teollisuuspaloa Lackawannassa, New Yorkissa 10. marraskuuta 2016. Videolta ilmenee hyvin, kuinka massiivinen musta savupilvi kohoaa taivaalle ja sammutustyöt ovat käynnissä. (NBC News, 2016.) Dronea käytti hyödykseen myös australialainen ABC News havainnollistaessaan Debbie Cyclonin aiheuttamia tuhoja vuonna 2017. (Gibson 2017.)

Droneja hyödynnetään myös tapahtumauutisoinnissa ja niitä nähdään yhä useammin suurissa tapahtumissa. Vaikka niiden käyttö ihmismassojen yllä on harrastajilta kiellettyä turvallisuussyistä, on se kuitenkin ammattilaisilta sallittua tietyin edellytyksin. Etenkin tapahtumajournalismissa tuleekin noudattaa erityistä huolellisuutta turvallisuuteen liittyen ja hoi-taa asianmukaiset luvat kuntoon. Viranomaisen myöntämän luvan lisäksi usein vaaditaan lupa myös lukuisilta tapahtuman järjestämiseen liittyviltä organisaatioilta.

Dronejen käyttö tulee varmasti yleistymään entisestään, mutta nykyiselläänkin niitä hyödynnetään muun muassa urheilutapahtumissa. Dronet tuovat uutta kuvakulmaa tapahtumista, mahdollistaen muun muassa kokonaisvaltaisen ympäristön esittelyn. Esimerkiksi yhdysvaltalainen Fox Sports on käyttänyt droneja viime vuosina kuvaten niillä ulkourheilulajeja golfista, ralliautoiluun ja hiihtoon. (Patel 2016.)

3 Tiedonvälitystä uudesta perspektiivistä

Lupien hankinta, turvallisen ilmailun suunnittelu sekä muu suunnittelu ilmaan pääsemiseksi saa edullisten dronejen käytön kuulostamaan hieman hankalalta. Miksi siis dronejen käyttö journalismissa on yleistynyt huimasti, vaikka niihin liittyy selkeästi enemmän kysymyksiä niin turvallisuuteen kuin yksityisyyteenkin liittyen, kuin esimerkiksi järjestelmäkameralla kuvaamiseen.

3.1 Läsnaöloa ja luotettavuutta

Yksi merkittävä syy, miksi droneja käytetään journalismissa, on ”eyewitness” eli silminnäkijäefekti. Dronella saadaan ilmasta käsin kuvaa, joka tekee vaikutelman siitä, että katsoja olisi itse paikalla. Tämä taas puolestaan lisää luotettavuutta ja auktoriteettia journalistien raportteihin. (Lauk, Uskali, Kuutti & Hirvinen 2016, 118.)

Visuaalisuus nousi esiin myös teettämässäni kyselyssä, missä ilmeni, että dronen käyttö tuo uusia kuvakulmia, kun yhdellä kuvalla saa kokonaisuuksia näkyviin maantasolta otettuja kuvia paremmin ja asiat voidaan näyttää perspektiivistä, josta niitä ei tavallinen lukija pääse näkemään. Asioiden havainnollistaminen on myös parempana joissakin aiheissa. (V1/K7, Liite 1). Kyselystä nousi myös esiin, että visuaalista kuvaa tarvitaan aina ja dronet antaa tähän mahdollisuuden. Dronella kuvaaminen on vain yksi tapa kuvata, eikä irrallinen kuvaustapa vaan kyse on ilmaisusta ja siitä, kuinka kuvaa käyttää. (V2/K7, Liite 1.)

Välittömän läsnäolon vaikutelman lisäksi ilmakuvauksen avulla saadaan myös asioiden todellinen suuruus näkyviin. Tällä voidaan tarkoittaa niin kriisialueella otettua yleiskuvaa kuin urheilutapahtuman ympäristöstä otettua videota tukemaan juttua. Parhaimmillaan dronet auttavat tutkivaa journalismia paljastamaan asioita, joita halutaan pitää salassa.

Dronella otettu videokuva on esimerkiksi paljastanut mielenosoitusten todellisuuden laajuuden, viranomaisten halutessa salata sen todellisen osallistujamäärän. Vuonna 2011 Varsovan mielenosoituksessa videon otti harrastaja ja paikalliset tv-yhtiöt hyödynsivät aineistoa uutisjutuissaan, samoin kävi New Yorkissa Occypy Wall Streetin järjestämien tapahtumien yhteydessä. (Lauk, Uskali & Kuutti 2016, 7-9.)

3.2 Väline sisällön edellä

Dronejen käyttö on vielä monessa toimituksessa uutta. Kun siihen investoidaan, on ymmärrettävää, että siitä halutaan ottaa mahdollisimman paljon irti. Tulisi kuitenkin huomioida, että etenkin journalismissa perusteltu sisältö tulisi olla välinettä tärkeämpää ja totuustavan sen mukainen. Myös kyselyssä ilmeni, että ”drone-huuma”, eli se että droneilla kuvataan liikaa, koettiin ongelmaksi. Uhaksi koettiin myös kuva-aiheiden ja journalistisen kuvailmaisun yksipuolistuminen sekä teknisen kikkailun käyttö jopa sisällön kustannuksella. (V1/K8, Liite 1.)

Droneja tulisikin käyttää samoin periaattein, kuin muuta kuvaa journalismissa. Sitä kannattaa hyödyntää, jos se tuo lisäarvoa juttuun. Jos taas saman asian saa helpommin tai paremmin kerrottua esimerkiksi järjestelmäkameralla otetulla still-kuvalla, ei ehkä kannata käyttää aikaa ja vaivaa dronella operoimiseen. Ilmakuva pysyy myös kiinnostavampana, kun se ei ole oletusarvo.

4 Tekniikan rajoitukset

Lainsäädännön ohella vielä kehittyvä teknologia rajoittaa dronejen käyttöä. Merkittävin rajoittava tekijä on akun kesto sekä dronen kantomatka, jotka vaikuttavat laitteen käytön luotettavuuteen sekä turvallisuuteen. Lisäksi koptereista on muun muassa meluhaittaa.

Drone tarkoittaa englanniksi surinaa. Nimensä mukaisesti sähkömoottorilla toimivat akkukäyttöiset dronet surisevat ilmassa ollessaan. Ei olekaan sanottua, että juuri dronen käyttö ilmakuvaa ottaessa olisi aina järkevintä meluhaitta huomioon ottaen. Muun muassa jalkapallossa on jo käytössä kaapelien varassa toimivat ”Skycamit”, joiden avulla saadaan tarkkaakin lähikuvaa toiminnasta ilman meluhaittaa. Lisäksi Sky-camin käyttöön ei liity samantaisia turvallisuuskysymyksiä kuin lentäviin droneihin.

Skycamia tai spidercamia on käytetty jo vuosia saksalaisessa Bundesligassa. Sky Sports otti sen käyttöön myös Englannissa Premier Leaguen pelissä vuonna 2017, jolloin Manchester United pelasi Liverpoolia vastaan. Kamera on kiinnitetty kentän yläpuolelle neljällä vaijerilla ja sen korkeus vaihtelee 10 ja 40 metrin välillä. Tämä teknologia mahdollistaa katsojan viemisen lähemmäksi peliä. (Mirror 2017.)

Melu haittaa vain tietyissä olosuhteissa kuten juurikin tapahtumissa sekä esimerkiksi luontoa kuvatessa. Vakavamman rajoituksen aiheuttaa akun vähäinen kesto, sillä akun loppuminen kesken lennon voi aiheuttaa vakaviakin vaurioita niin omaisuudelle kuin ihmisten turvallisuudelle. Etenkin kylmillä alueilla kuvattaessa tulee ottaa huomioon myös sääolosuhteet, sillä nykyiset litiumakut eivät kestä juurikaan pakkasta. Laitteen kunto tulee tarkastaa aina ennen lentoa lähtöä sekä oppia tuntemaan laitteen ääriarajat. Toki jo lainsäädäntö tuo näihin tiettyjä puitteita asettaessaan muun muassa määritelmiä maksimaaliselle lennätysetaisyydelle, joka usein on pienempi kuin laitteen kantama.

Esimerkiksi Yuneecin Typhoon H Plus mallilla lentoaika on 28 minuuttia kun taas DJI:n Inspire 2 lentoaika on 27 minuuttia ja Phantom 4 V:2:n lentoaika on 30 minuuttia. Sekä

Yuneec, että DJI:n kyseisten dronejen käyttölämpötila on 0°C – 40°C. Tästä voidaan päätellä, ettei droneja tosiaan ole tarkoitettu operoimaan kovissa pakkasasteissa. (Yuneec, 2018; DJI 2018.)

5 Lainsäädäntö

Juridisesti droneja ja niiden käyttöä koskettaa pääasiassa kolme asiaa: turvallisuus, yksityisyys ja vastuu. Nämä kaikki koskettavat myös dronejournalismia, jossa nämä kysymykset tulevat vielä vahvemmin esiin kuin harrastelentäjillä, etenkin turvallisuuden ja yksityisyyden puolesta.

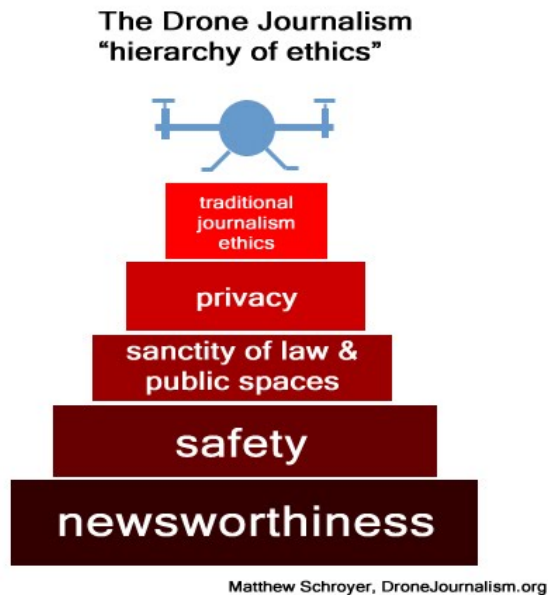
Turvallisuuteen liittyy kysymykset siitä, ketkä saavat lennättää droneja, missä niitä voidaan käyttää ja millaisia valmisteluja täytyy tehdä ennen lentoa lähtöä, niin että ulkopuoliset eivät joudu vaaraan. Tähän liittyy muun muassa lentoilmoituksia, lupien hankintaa ja paljon muuta.

Yksityisyys puolestaan puhuttaa dronejen käytössä jopa turvallisuutta enemmän, ainakin omasta kokemuksestani. Edustaessani Yuneecia sain kuulla päivittäin kysymyksiä tirkistelystä, salakuvaamisesta sekä myös huumorilla lauottuja kommentteja siitä, miten dronella voi seurata mitä vaimo tekee tai katsella naapurin teiniä ottamassa aurinkoa kotipihallaan. Vitsi tai ei, kyseisestä toiminnasta voi seurata vakaviakin seuraamuksia rikoslain nojalla.

Kun tarkastellaan asiaa kuvaamisen näkökulmasta, Ilmakuvaukseen pätee periaatteessa samat säännöt, kuin esimerkiksi järjestelmäkameralla kuvaamiseen. Joka tapauksessa ilmasta käsin kuvatessa näkökenttä on laajempi kuin maasta kuvatessa, ja esimerkiksi mahdollisuus tahattomaankin kotirauhanpiirissä oleskelevan ihmisen kuvaamiseen voinee yleistyä.

Vastuu muodostaa kolmannen tärkeän lakielementin. Vaikka dronea käyttäisi kuinka varovasti, ovat vahingot aina mahdollisia. Kun vahinkoja sattuu, nousee kysymys siitä, kuka on vastuussa teosta. Toinen kysymys on se, onko vastuu puhtaasti vahingonkorvauksellinen vai liittyykö siihen rikosoikeudellisia elementtejä. Normaalisti dronea operoiva henkilö on vastuussa teoistaan, mutta kaupallisessa käytössä, kuten journalismissa rajat eivät ole niin selkeät.

Seuraava kuva (Kuva 3.) esittää dronejournalismiin liittyvien eettisten kysymysten tärkeyttä. Kuvan julkaisija, Professional Society of Drone Journalists on kansainvälinen järjestö, joka julkaisee eettisiä, koulutuksellisia ja teknologisia puitteita dronejournalismille. Alimpana, eli tärkeimpänä elementtinä pyramidissa on uutisarvo, jonka tulisi toimia perusteena kaikelle journalismille, myös dronejournalismille. Seuraavaksi sijoittuu turvallisuus, joka on äärimmäisen tärkeää droneilla operoitaessa. Kolmannella sijalla pyramidissa on lain kunnioittaminen ja julkiset alueet. Droneja käytettäessä tuleekin ottaa huomioon paikallinen lainsäädäntö etenkin julkisilla alueilla kuvatessa. Seuraavaksi on yksityisyys, joka koskettaa journalismia paljon ja johon liittyy paljon huolenaihetta droneilla operoitaessa. Korkeimpana pyramidissa on perinteinen journalistin etiikka. Tässä kohtaa on hyvä huomioida, että kuva on kansainväliseltä toimijalta. Suomessa, jossa journalistinohjeet ovat joskus jopa lainsäädäntöä tiukemmat, tämä voi sijoittua eri kohtaan. Kuva tuo kuitenkin hyvät lähtökohdat droneihin liittyvään lainsäädäntöön tutustumiseen.

Kuva 3. Professional Society of Drone Journalists.

5.1 Lehdistönvapauden suhde dronejen säätelyyn

Suomen Journalistiliitto julkaisi vuonna 2015 sivuillaan artikkelin ”Lennoikkien rooli journalismissa puhuttaa”, jossa mainittiin, Matt Waite:n, Nebranskan yliopiston droonijournalismin laboratorion kertoneen, että ”journalistit eri puolilla maailmaa haluaisivat hyödyntää lennokkeja työssään, mutta siinä törmätään sekä lehdistönvapautta sekä ilmailua koskeviin sääntöihin.” (Suomen Journalistiliitto 2015.)

Edelleen, vuonna 2018 dronejen lainsäädäntö on puutteellista, sillä lainsäädäntö ei ole pysynyt teknologian nopean kehityksen vauhdissa. En kuitenkaan usko, että on sattumaa, että esimerkiksi Suomi, jossa lehdistönvapaus kukoistaa verrattuna muuhun maailmaan, on suojea myös dronejen käyttöä kohtaan.

Säädökset ja säännöt liittyen kameradroneihin ovat vasta syntymässä, mutta ne reflektioivat jo nyt maiden lehdistönvapaus tilannetta. On maita, joissa säätely on todella vaatimaton, kuten Pohjoismaat, sekä maita, joissa dronejen käyttö on kielletty totaalisesti, kuten esimerkiksi Kenia. (Lauk, Uskali, Kuutti & Hirvinen 2016, 117.) Suorat kiellot tai rajoitukset eivät voi korvata julkistettuja sääntöjä, jotka kunnioittavat lehdistönvapautta ottaen huomioon myös turvallisuuden ja yksityisyyden suojan vaatimukset. (Waite 2015.)

Juuri yksityisyyden suojan rikkominen huolestutti myös suomalaisia toimituksia. Kyselyssä nousi esiin, että laajojen alueiden ilmasta käsin kuvaaminen mahdollistaa loukkaukset kotirauhan piirissä. (V1/K8, Liite 1.) Esiin nousi myös huoli siitä, että vaikka itsellä on viranomaisilta haetut luvat ja koulutetut kuvaajat, kaikki ei toimi samoin. (V2/K8, Liite 1.)

Kiellot ja rajoitukset eivät tosiaan voi korvata lehdistönvapautta kunnioittavia sääntöjä, eikä siksi dronejen käyttöä tulisi rajoittaa kohtuuttomasti, vaan etsiä turvallisuutta parantavia ratkaisuita. Sanoisinkin dronejen käyttöön journalismissa liittyvän samat ongelmat kuin muun muassa herkkäluontoisten asiakirjojen ja valokuvien julkaisemiseen. Niiden käytön tulisi olla perusteltua ja tuovan merkittävää lisäarvoa, jotta niiden käyttö on voi olla oikeutettua suhteessa yksityisyys ja turvallisuuskysymyksiin.

Kuva 4. Ilmakuvaa 120 metrin korkeudesta.

5.2 Droneihin liittyvä sääntely

Turvallisuus on ehkä tärkein asia dronejen käyttöön liittyen. Dronea lennätettäessä tulee varmistaa, ettei aiheuta vaaraa itselleen eikä muille. Muuta lentoliikennettä ei saa häiritä, eikä myöskään asettaa ulkopuolisia vaaraan maanpinnalla. Turvallisen lennättämisen taakamiseksi useissa maissa vaaditaan lupa myös kuvauskopterien lennättämiseen.

Koska sananvapaus ja lehdistönvapaus ovat tärkeitä länsimaisen demokratian elementtejä, ei lehdistönvapautta tulisi rajoittaa turhaan. Tämän takia myös maissa, joissa dronejen sääntely on hyvinkin tiukkaa, tulisi niiden käyttö sallia, mikäli se on tiedonhankinnan kannalta välttämätöntä. Useissa maissa dronejen käyttö journalismissa sallitaan, mutta tietyin edellytyksin. Näin on tehty esimerkiksi Belgiassa, jossa dronejen kaupallinen käyttö on yleisesti kiellettyä. Kuitenkin jotkut henkilöt ovat saaneet lisenssin dronejen käyttöön myös kaupallisesti. Dronejen laittoman käytön ehkäisemiseksi BeUAS (Belgian Unmanned Aircraft Systems Association) pitää listaa lisenssin saaneista piloteista sekä heidän yrityksistään. Useat listalla olleet lisenssinhaltijat ovatkin juuri median edustajia. (BeUAS 2018a.)

Se, kuka saa käyttää droneja ja missä niillä saa lentää vaihtelee maittain. Vaikka droneihin liittyvät säädökset ovat edelleen hyvin lapsenkengissä ja vasta kehitteillä monissa maissa, voi yhteisenä tekijänä löytää sen, että dronejen sääntely perustuu kahteen asiaan; dronejen käyttötarkoitukseen ja dronen painoon.

5.2.1 Käyttötarkoituksen mukainen jaottelu

Tällä hetkellä kansallinen dronejen lainsäädäntö on yleisesti jaettu ammatillisiin käyttäjiin ja harrastekäyttäjiin. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín mukaan miehittämättömän ilmailuksen työkäytöllä tarkoitetaan kaikkea muuta kuin sen urheilu tai harrastuskäyttöä. (dronerules.eu 2018a; Trafi 2018a.)

Sääntely on hyvin erilaista näiden kahden ryhmän välillä. Dronejen harrastekäyttö on sallittua suurimmassa osassa Euroopan maita ilman erillistä valtuutusta. Tulee kuitenkin huomioida, että jos henkilö alkaa myydä näitä dronella otettuja kuvia, hänestä tulee samalla ammatillinen käyttäjä. Samaten työkäytöksi luokitellaan myös muun muassa opetuskäyttö, vaikka siitä ei saisi rahallista korvausta. (Trafi 2018a.) Myös dronejen kaupallinen käyttö on sallittua monissa Euroopan maissa, mutta tiukemmilla ehdoilla. Suurella osalla maita vaaditaan lisenssejä sekä valtuutus kansalliselta ilmailuviranomaiselta.

Esimerkiksi Suomessa harrastekäyttäjillä ei ole ikärajoitusta eikä heidän tarvitse rekisteröidä käyttämäänsä dronea, mutta he eivät myöskään saa lentää yleisön yläpuolella, mikä taas on mahdollista kaupalliselle käyttäjälle luvanvaraisesti. Vastaavasti dronea ammatillisessa tarkoituksessa käyttävän täytyy rekisteröidä kalustonsa ennen ensimmäistä lentoa. Heidän täytyy myös merkitä käyttämänsä drone(t) nimellään ja pitää lentopäiväkirjaa. Amatillisilta käyttäjiltä vaaditaan myös erillistä vakuutusta korvaamaan kolmansille osapuolille aiheutuneet vahingot. Tätä ei vaadita urheilu- tai harrastuskäytössä dronea lennättäviltä, mutta vastuuvakuutus on vahvasti suositeltava, sillä tavalliset vakuutukset korvaavat vain dronelle aiheutuneet vahingot, jos edes niitä.

Suomi ei ole tyypillinen maa dronejen lainsäädännön kannalta, sillä kuten mainittu, Suomen lainsäädäntö dronejen suhteen on maailman vapaimpia. Suomessa lentolupakirjaa ei vaadita edes ammattikäyttäjiltä. (Määräys kauko-ohjatun ilma-aluksen ja lennokin lennättämisestä OPS M1-32.)

Trafin määräyksessä kauko-ohjatun ilma-aluksen ja lennokin lennättämisestä on säädelty muun muassa se, että kauko-ohjatusta ilma-aluksesta on käytävä ilmi käyttäjän nimi ja yhteystiedot (3.1.8) sekä kauko-ohjatuista lennoista on tallennettava seuraavat tiedot: päivämäärä, lennätyspaikka, ilma-aluksen päällikkö, aluksen valmistaja ja malli, lennätysten tai lennätysjärjelmien alkamis- ja päättymisaika, onko kyseessä suoraan näköyhteyteen perustuva toiminta (VLOS) vai suoran näköyhteyden ulkopuolella tapahtuva toiminta (BVLOS) sekä lennätystehtävän luonne ja maininta mahdollisesta kauko-ohjaustähystäjän käytöstä. (3.2.9.) Määräyksen mukaan tiedot lennätyksestä tulee säilyttää kolmen vuoden ajan. (3.2.10.) Lisäksi määräys määrittää muun muassa, ettei kauko-ohjatun ilma-aluksen lentoonlähtömassa saa olla enempää kuin 25 kg ja sen käytön tulee perustua näköyhteyteen. Lisäksi lennätyskorkeuden tulee olla alle 150 metriä maan tai veden pinnasta, tietyin poikkeuksin. (3.1.11.)

Journalisteille tärkeä määräyksen kohde löytyy kohdasta 3.1.15, joka määrittää milloin kauko-ohjatun ilma-aluksen lennättäminen ulkosalle kokoontuneen väkijoukon tai asutuskeskuksen tiheästi asutun osan yläpuolella on sallittua. Määräyksen mukaan se on sallittua, kun

”ilma-aluksen lentoonlähtömassa on enintään 7 kg ja lennätys tapahtuu suorassa näköyhteydessä, sekä käytetään sellaista lentokorkeutta, että hätätilanteessa voidaan suorittaa lasku siten, että siitä aiheutuva vaara on ulkopuolisille ihmisille tai heidän omaisuudelleen mahdollisimman pieni, tai ilma-alus on varustettu siten tai on ominaisuuksiltaan sellainen, että ulkopuolisille ihmisille ja heidän omaisuudelleen aiheutuva vaara on mahdollisimman pieni”.

Ilma-aluksen käyttäjän täytyy olla lisäksi laatinut toimeksiantokohtaisen kirjallisen turvallisuusarvioinnin sisältäen vaaratekijöiden tunnistamisen, riskien arvioinnin ja riskien vähentämisen (3.1.15 d)) sekä laatinut kirjallisen toimintaohjeistuksen, joka sisältää kuvauksen normaalista toiminnasta ja toiminnasta häiriötilanteissa (3.1.15 e)). Kyseiset asiakirjat tulee säilyttää kolmen kuukauden ajan toiminnan päättymisestä ja ne täytyy pystyä tarvittaessa esittämään valvontaviranomaiselle tämän pyynnöstä (3.1.15 f)).

5.2.2 Paino ratkaisevana tekijänä

Toinen säätelyyn vahvasti vaikuttava tekijä on lennokin paino. Useissa maissa painokategorioita on useita. Esimerkiksi Belgiassa dronet jaetaan painonsa mukaan kolmeen luokkaan; alle kilon painoisiin droneihin, joita voi käyttää kaikenikäiset ihmiset harrastekäytössä yksityisellä alueella ja joita lennätettäessä lentokorkeus ei saa ylittää kymmentä metriä. Toinen luokka on alle viiden kilon dronet, joita voi lennättää yli 16-vuotiaat alle 45 metrissä. Belgiassa jo tämä vaatii dronen rekisteröimistä ja kokeen läpäisyä. Kolmas luokka käsittää työtarkoituksessa käytettävät dronet, sisältäen vaatimuksen siitä, että alle 150 kilon dronea voi käyttää 18 vuotta täyttänyt henkilö korkeintaan 91 metrissä. Tämän luokan mukaisen dronen lennättäjältä vaaditaan lisenssiä joka vaatii teoria- ja käytännönkokeen läpäisemistä, sekä vakuutusta ja dronen rekisteröintiä. (BeUAS 2018b.)

Journalisteille nämä maasta riippuvat säännökset ja erot aiheuttavat päänvaivaa. Usein esimerkiksi uutisjournalismissa tulisi toimia nopeasti, mutta ennen kun päästään ilmaan asti, täytyy selvittää missä saa lentää ja mitä lupia tarvitaan. Suomi ja Belgia ovat molemmat Euroopan unionin jäsenmaita, mutta kuitenkin niiden droneihin liittyvä säätely eroaa merkittävästi toisistaan. Ennen kun Euroopan unioni saa valmiiksi kehitteillä olevan yhteisen lainsäädäntönsä, on nämä relevantteja kysymyksiä EU:n sisällä toimiville dronejournalisteille.

5.2.3 Lentokieltoalueet

Turvallisuuteen liittyy paitsi se kuka dronella saa lentää ja siihen mahdollisesti tarvittavat asiakirjat, myös se missä saa lentää. Journalistisessa käytössä dronea tarvitaan usein alueilla, jossa mahdollisesti ei muuten saisi lentää ja erityisesti siksi tulee noudattaa erityistä varovaisuutta.

Yleensä droneilla ei saa lentää lentokenttien ja sotilaisalueiden välittömässä läheisyydessä eikä hallinnollisten tai muuten valtiolle tärkeiden rakennusten tai alueiden lähellä.

Myöskään suurten ihmisjoukkojen päällä ei saa yleensä lentää, mutta kuten edellä todettu, näihinkin on poikkeuksia ja yksittäisiä poikkeuslupia lentää kyseisillä alueilla voi saada erityisestä syystä.

Trafin ylläpitämä sivusto droneinfo.fi kertoo hyvin lentokieltoalueet. Helsingissä lentokielon piiriin kuuluvat esimerkiksi lähes koko Kruununhaan kaupunginosa, jossa sijaitsee muun muassa Presidentin linna sekä useita ministeriöitä ja suurlähetystöjä. Kruununhaan lisäksi lentokiellossa ovat myös Munkkiniemi sekä osa Meilahtea. Näiden lisäksi tulee huomioida, että maanpuolustukseen liittyvien harjoitusten, varikkojen tai muun toiminnan kuvaaminen on kiellettyä ilman erillistä lupaa, täten esimerkiksi Helsingin Kaartinkorttelin ja Suomenlinnan alueella olevien Puolustusvoimien rakennusten kuvaaminen on kielletty. (Droneinfo 2017a.)

Poikkeuslupaa lentää lentokieltoalueella voi anoa erityisestä syystä Trafilta, joka on luvan myöntävä viranomaisena. Kausilupaa tulee anoa viimeistään seitsemän arkipäivää ennen aiottua toimintaa ja yksittäistä lupaa viimeistään kolme arkipäivää ennen aiottua toimintaa. Lupa voidaan myöntää kausiluontoisena korkeintaan kuluvan kalenterivuoden ajaksi. Kausilupia voidaan myöntää mediataloille juuri esimerkiksi Kruununhaan alueella, jossa on paljon yleisötapahtumia erityisesti Senaatintorilla ja Kauppatorilla. (Trafi 2018b.)

Luvanhanke aiheuttaa journalisteille ylimääräistä suunnittelua, sillä esimerkiksi tapahtuman kuvaaminen Senaatintorilla vaatii useamman päivän tai jopa yli viikon varoitusaikaa, jotta lupa saadaan hankittua. Huomioon tulee myös ottaa, että kyseisen Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lentolupa oikeuttaa vain ilmailuun lentokieltoalueella. Esimerkiksi journalisti saattaa tarvita vielä erillisiä kuvauslupia esimerkiksi tapahtumanjärjestäjältä. Lupien hankinta ei ole ilmaista, joten se myös lisää kustannuksia.

Journalistin tulee ottaa huomioon, että vaikka poikkeuslupa myönnettäisiin ja alueella saisi lentää, tulee erityistä varovaisuutta noudattaa. Etenkään viranomaistyöskentelyä tai pelastustoimintaa ei saa häiritä. Esimerkiksi kriisialueella, jossa lentoreitit poikkeavat normaalista tulee varoa muun muassa pelastushelikoptereita.

5.3 Yksityisyys

Yksityisyys on yleisestikin dronejen käyttöön liittyvä kysymys, mutta journalismissa sen merkitys korostuu entisestään. Vaikka kamerakoptereiden kuvan laatu onkin hyvä ja niillä pääsee helposti erilaisiin paikkoihin, en koe mahdollisuutta vakoiluun kovinkaan huolestuttavana, sillä ainakin toistaiseksi dronet pitävät sen verran ääntä, ettei niiden käyttö ole ko-

vinkaan huomaamatonta. On paljon helpompaa vakoilla vastakkaisen talon ikkunasta järjestelmäkameralla, johon on yhdistettynä teleobjektiivi, kun lentää huomaamattomasti ikkunan takana dronella.

5.3.1 Perusoikeudet kohtaavat

Yksityiselämän suoja kuuluu perusoikeuksiin, eli se on perustuslaissa määritetty oikeus. Se on turvattu niin kansainvälisellä kuin kansallisellakin tasolla. Myös sananvapaus on perusoikeus, joka on määritetty samoissa laissa.

Suomen perustuslain (11.6.1999/731) 10 § mukaan ”Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.” Euroopan Unionin perusoikeuskirja (2012/C 326/01) artikla 7 puolestaan määrittää, että ”Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.”

Suomen perustuslain 12 § sanoo sananvapaudesta seuraavaa:

”Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.”

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus on määritetty artiklassa 11 seuraavasti:

”1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta. 2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.”

Kuten muutenkin journalismissa, myös dronejen käyttö journalistisessa työssä perustuu pitkälti näiden kahden perusoikeuden välillä tasapainotteluun. Sananvapauden toteutuminen huolestuttaa jopa yksityisyyttä enemmän etenkin Euroopan unionin tasolla. Kuten aiemmin kävi ilmi, useissa jäsenmaissa dronejen säätely on paljon rankempaa kuin Suomessa ja yhtenäisen lainsäädännön puuttuessa sanan vapauden toteutuminen alueellisista rajoista riippumatta on vaarassa. Tämä vaikuttaa väistämättäkin journalistien työhön ja lehdistönvapauteen.

5.3.2 Rikoslaki ja Journalistin ohjeet

Missä sitten saa kuvata ja mikä loukkaa yksityisyyttä? Kunhan ottaa huomioon turvallisuus- ja yksityisyyden kysymykset ja sen missä dronea voi lennättää, voi kuvata huoletta siellä missä kuvaaminen muutenkin on sallittua. Journalistisessa työssä tulee toki ottaa huomioon myös se, onko materiaali julkaisukelpoista.

Suomessa rikoslaki määrittelee, milloin yksityisyyttä loukataan. Dronea käyttäessä tulee huomioida etenkin Suomen rikoslain (19.12.1889/39) 24 luvun 1 § Kotirauhan rikkomisesta, jonka mukaan

”Joka oikeudettomasti 1) tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen kotirauhan suojaamaan paikkaan taikka kätkeytyy tai jää sellaiseen paikkaan tai 2) rikkoo toisen kotirauhaa metelöimällä, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla, on tuomittava kotirauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.”

Toinen tärkeä rikoslain 24 luvun pykälä on § 6 salakatselusta, joka kuuluu seuraavasti

”Joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa 1) kotirauhan suojaamassa paikassa taikka käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä taikka 2) yleisöltä suljetussa 3 §:ssä tarkoitetussa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten, on tuomittava salakatselusta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.”

Näiden pykälien nojalla on helppo huomata, että dronejen käyttöön liittyy kaksi oleellista kysymystä yksityisyyteen liittyen. Ensinnäkin, missä menee raja, ettei dronella tunkeudu kotirauhan suojaamaan paikkaan, jos lentää esimerkiksi omakotitalotontin yllä. Toiseksi kysymykseksi muodostuu missä vaiheessa voidaan katsoa dronella kuvaamisen olevan salakatselua.

Esimerkiksi jos kadulta ottaa kuvan omakotitalosta, jonka ikkunassa näkyy talon emäntä, rikkoo tämä rikoslain kuudetta pykälää. Samoilla perusteilla voi katsoa, että jos dronella kuvaa esimerkiksi omakotitaloalueella tapahtuvaa asuntopaloa ja naapurin herra näkyy kuvassa ikkunassa, on samaista pykälää periaatteessa rikottu. Koska dronen ulottuvuudet ovat erilaiset kuin käsivaralta kuvattaessa, tuo tämä kuitenkin haasteita lain tulkintaan.

Vielä lakia tarkempaa tulkintaa tuo Journalistin ohjeet. Huomion arvoinen on erityisesti Journalistiohjeiden 30. kohta

”Julkistakin aineistoa julkaistaessa pitää ottaa huomioon yksityiselämän suoja. Kaikki julkinen ei välttämättä ole julkaistavissa. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun käsitellään alaikäisiä koskevia asioita.” (Suomen Journalistiliitto, 2014.)

Kyseinen journalistin ohjeiden kohta on hyvä pitää mielessä ilmakuvauksessa. Jos kuvassa näkyy esimerkiksi tunnistettavasti humalapäissään riehuva henkilö, on kuvan käytön eettisyys kyseenalaista, samaten materiaalia tulee käyttää harkiten, jos siinä esiintyy merkittävässä roolissa lapsia.

5.3.3 Ruotsi esimerkkinä

Yksityisyys on niin tärkeää, että Ruotsin korkein hallinto-oikeus kielsi valokuvaamisen ja videoinnin droneilla julkisilla paikoilla 21 lokakuuta 2016. Muutoksen myötä dronejen lennättäminen on sallittua, mutta ilman kameroita, sillä laki rinnastaa dronella kuvaamisen valvontakameroiden käyttöön. Laki ei ainoastaan kieltänyt kuvauskoptereiden käyttöä harrastajilta, vaan myös ammattilaisilta. Lain täytäntöönpanon myötä luvan kameran käyttöön voi myöntää ainoastaan lääninhallitus, joka sekin myöntää luvan vain, jos kopterikuvaamisen tarkoituksena on rikoksen ehkäisy. (Digikuva 2016.)

Lakimuutos oikeutettiin sen nojalla, että kuvauskopterit sisältyivät Ruotsin kameravalvontalakiin (Kameraövervakningslag (2013:460)), jonka mukaan CCTV kameroiden kohdistaminen yleisölle avoimiin tiloihin vaatii lisenssiä lääninhallintoneuvostolta. Kyseinen laki on sittemmin kumottu 1.8.2018. (Digikuva 2016.)

Lakimuutos aiheutti huolta ruotsalaisessa yhteiskunnassa sekä liike-elämässä. Lakimuutoksen pelättiin estävän nopeasti kasvavan droneteollisuuden potentiaalisen käytön monella alalla ja estävän dronejen laillisen ja hyödyllisen käytön muun muassa pelastustyössä, maa- ja metsätaloudessa sekä journalismissa. Tämän takia Ruotsin Oikeusministeriö laati lakiehdotuksen vapauttaakseen drone kameroiden käytön laillisiin tarkoituksiin lupavaatimuksista. Tuloksena Ruotsin hallitus ehdotti muutosta kameravalvontalakiin eduskunnalle. Lakiesityksen tarkoitus oli, että lakia ei tulisi soveltaa valvontaan joka tapahtuu miehittämättömästä ilma-aluksesta käsin, edellyttäen että valvontaa ei suorita valtion virasto. (UAS Vision 2017.)

Lakimuutos tehtiin jälleen 1.8.2017, jolloin kameran käyttö kuvauskoptereissa sallittiin jälleen harrastekäyttäjiltä sekä yksityisiltä yrityksiltä.

Vuoden 2016 lakimuutos aiheutti sen, että monien yritysten jo hankkimat dronet jäivät tarpeettomiksi ja niihin investoidut rahat menivät hukkaan. Lisäksi useiden ihmisten työt olivat vaarassa. Lakimuutos vaikutti myös journalismiin, sillä dronen käyttö ei enää ollut mahdollista Ruotsissa.

Valmisteilla oleva Euroopan Unionin lainsäädäntö ja sen vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön onkin varmasti mielessä useilla toimituksilla mietittäessä dronejen hankintaa. Myös kyselyssä kävi ilmi, että lakimuutosten koettiin vaikuttavan dronen käyttöä rajoittavasti. (K9, Liite 1.) Toisaalta, kuten tästä Ruotsin esimerkistä käy ilmi, taloudellisilla vaikutuksilla on merkitystä lainsäädäntöä tehdessä, ja ne voi olla jopa syy sen muutoksiin.

5.4 Vastuu ja vakuutus

Vastuu tulee yleensä kysymykseen vasta kun jotain ikävää tapahtuu. Droneja käytettäessä nämä vahingot voivat olla merkittäviäkin. DJI:n tai Yuneecin tavallinen kameradrone malli painaa hieman alle kaksi kiloa, kun siihen on liitettyä dronen oma kamera tai Go-Pro. Jos drone lentää 120 metrin korkeudessa, joka on yleensä kopterin valmistajan rajoittama lentokorkeus ollen samalla korkein sallittu lentokorkeus Yhdysvalloissa, ja vian ilmetessä kopteri tippuu alas, se voi rikkoa jonkun auton tai pahimmassa tapauksessa tappaa ihmisen.

Vaadittavat vakuutukset vaihtelevat jälleen maittain. Kuten aiemmin mainittu, Suomessa harrastekäyttäjältä ei vaadita erillistä vakuutusta dronelle, mutta ammattilaisilta tätä vaaditaan. Virossa puolestaan vaaditaan vastuun kattavaa vakuutusta ja kolmatta osapuolta suojaavaa vakuutusta myös droneille, joita käytetään harrastekäytössä, jos dronen paino on enemmän kuin 20 kiloa. Sen sijaan Virossa ammattilaiset tarvitsevat kolmatta osapuolta suojaavan vastuuvakuutuksen, joka kattaa vahingot aina miljoonaan euroon asti. Tämä miljoonan euron kattava vastuuvakuutus vaaditaan myös muun muassa Ranskassa, Belgiassa, Portugalissa, Espanjassa sekä Kroatiassa. (Dronerules.eu 2018b.)

Vakuutusta ei vaadi vain kansallinen lainsäädäntö, vaan myös Euroopan Unioni. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista (EY) N:o 785/2004 artikla 4 määrittää vakuutusperiaatteet, joidenka mukaan

”lentoliikenteen harjoittajilla ja ilma-alusten käyttäjillä on oltava tämän asetuksen mukainen vakuutus, joka kattaa nimenomaan ilmailusta syntyvän korvausvastuun [...] kolmansien osapuolien osalta.”

Vastuusta puhuttaessa termeillä on väliä ja sillä on suuri ero, millaisella kalustolla operoi. Kauko-ohjattavalla ilma-aluksella operoidessa lennättäjällä on ankara vastuu, joka määräytyy ilmailulain (864/2014) 136 §:n perusteella. Lennokkia lennätettäessä vastuu puolestaan määräytyy vahingonkorvauslain (412/1975) perusteella. (Droneinfo 2018b.)

Lennokilla tarkoitetaan lentämään tarkoitettua laitetta, jonka mukana ei ole ohjaajaa. Sitä käytetään harraste- tai urheilutarkoituksessa. Kauko-ohjattava ilma-alus on puolestaan tarkoitettu lentämään ilman aluksessa mukana olevaa ohjaajaa ja sitä käytetään lentotyöhön, joksi katsotaan kaikki muu paitsi harraste tai urheilu käyttö. Käytännössä tämä määritelmä tekee journalistiseen tarkoitukseen käytetystä dronestä aina kauko-ohjattavan ilma-aluksen, joten journalismiin pätee ilmailulain nojalla määräytyvä vastuu. (Trafi 2018c.)

Ilmailulain 136 § mukaan

”Ilmailussa aiheutuneen vahingon korvausvastuuseen sovelletaan vahingonkorvauslain säännöksiä jäljempänä säädetyin poikkeuksin. Ilma-aluksen omistaja, haltija ja käyttäjä ovat huolimattomuudestaan riippumatta yhteisvastuussa vahingosta, joka ilma-aluksen käyttämisestä ilmailuun aiheutuu henkilölle tai omaisuudelle, jota ei kuljeteta kyseisessä ilma-aluksessa. [...] Mitä toisessa momentissa säädetään, ei sovelleta vahinkoon, joka ilma-aluksen käyttämisestä ilmailuun aiheutuu toiselle ilma-alukselle, jota vahingon sattuessa myös käytetään ilmailuun, tai tällaisessa ilma-aluksessa kuljetettavalle henkilölle tai omaisuudelle. Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta myöskään, jos ilma-alus on vahingon tapahtuessa ollut luvatta käytössä. Tällöin muulle kuin ilma-aluksen omistajalle, haltijalle tai käyttäjälle aiheutunut vahinko korvataan ilma-aluksen vastuuvakuutuksesta siltä osin kuin vahingon aiheuttaja ei pysty korvaamaan vahinkoa.”

Vakuutus on äärimmäisen tärkeä, jotta suuret vahingot eivät aja operoijaa konkurssiin. Ilmailulaista kumpuaa, että omistajalla, haltijalla ja käyttäjällä on yhteisvastuu aiheutetusta vahingosta.

Yhteisvastuullinen vahingonkorvaus tarkoittaa sitä, vahingon on aiheuttanut kaksi tai useampi henkilö ja jokainen heistä on yhdessä ja erikseen vastuussa aiheutetun vahingon korvaamisesta. Toisaalta yhteisvastuu voi tulla kyseeseen myös silloin, kun yhtä syyllistä ei tiedetä joukosta, vaikka vahinko olisikin ollut vain yhden henkilön tekemä. (Minilex 2018.)

Merkittäväntä kuitenkin journalistisessa käytössä on yhteisvastuun aiheuttama maksuvelvollisuus, mikäli joku vahingonkorvausvelvollisista on maksukyvytön. Tällöin muut joutuvat maksamaan myös heidän osuutensa. Journalisteille nämä vahingonvastuukysymykset tulevat äärimmäisen tärkeiksi etenkin työskennellessä freelancerina, jolloin virheet maksetaan äkkiä omasta pussista. Yhteisvastuulausekkeen nojalla laki periaatteessa velvoittaa myös toimituksessa työskentelevän dronen käyttäjän korvausvelvolliseksi, jos vakuutusta ei ole.

Toisaalta ongelmia ei pitäisi tulla, jos seuraa sääntöjä. Ammattikäyttäjiltä vaaditaan kattava vakuutus. Suuremman riskin aiheuttavat ehkäpä media-alan toimijat, joiden työhön dronet eivät kuulu normaalisti, mutta päättävät kokeilla sellaista ja jotain sattuu. Näihin voi kuulua muun muassa sosiaalisen median kautta suosioon nousseet harrastelijat.

5.5 Euroopan Unionin vaikutukset

Euroopan Unionin valmisteilla oleva laki koskien miehittämättömien ilma-alusten lennättämistä mietityttää, koska sillä on välttämättömät vaikutukset dronejen ammatilliseen käyttöön, myös journalismissa. Tällä hetkellä Suomessa dronejen käyttö on suhteellisen vapaata, mutta mitä käy, kun Unionin lainsäädäntö valmistuu ja tuo mukanaan mahdolliset rajoitukset. Pahimmassa tapauksessa lainsäädäntä kiristyy myös Suomessa, mutta toisaalta Euroopan Unionin ansiosta dronejen käyttö useissa jäsenmaissa voi helpottua tai ainakin se tuo selkeämmät pelisäännöt jäsenmaiden rajojen ylittävään työskentelyyn.

Töissäni usein kuulin ammattilaisilta, että he eivät ole hankkineet vielä dronea, sillä odottavat lainsäädännön muutoksia. Euroopan Unionin yhtenäinen lainsäädäntö voikin parhailaan tarjota vakautta sen sisämarkkinoille.

Tällä hetkellä yhtenäistä EU:n lainsäädäntöä ei ole. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä mukaan alle 150 kilogrammaa painavat miehittämättömät ilma-alukset (ja niiden edellyttämät järjestelmän osat) kuuluvat jäsenmaiden lainsäädännön piiriin. Tämä puolestaan häiritsee esimerkiksi jäsenmaiden rajoja ylittäviä operaatioita myös journalismissa.

Euroopan Komission ja jäsenmaiden pyynnöstä European Aviation Safety Agency EASA aloitti kehittämään ehdotusta toimintaan ja riskeihin perustuvasta sääntelypuitteista kaikille miehittämättömille ilma-aluksille. NPA 2017-05 (Notice of Proposed Admendment) julkaistiin 4.5.2017. (EASA 2017.)

NPA 2017-05 tarkoitus on luoda uusi asetus määrittämään toimenpiteet toiminnan riskien lieventämiseksi. Ilmailuviranomaisten mukaan säännöstö asettaa suuntaviivat turvalliseen droneilla operointiin ja mahdollistaa alan innovatiivisuuden ja kasvun. (Lentoposti 2017.)

Euroopan neuvosto, Euroopan komissio ja Euroopan Parlamentti hyväksyivät ehdotuksen uudesta säädännöstä 22.12.2017, laajentaen unionin toimivallan käsittämään kaikkien siviilikäyttöisten miehittämättömien ilma-alusten ja niiden järjestelmien sääntelyn riippumatta laitteen lentoonlähtöpainosta. Mielipiteen (Opinion) 01/2018 tarkoitus on määrittää toimenpiteet riskien lievittämiseksi avoimessa (eng. Open) ja erityisessä (eng. Specific) luokassa. Lisäksi sen tarkoitus on muun muassa varmistaa yhtenäinen turvallisuustaso, edistää miehittämättömien ilma-alusjärjestelmien markkinoita EU:n alueella, sekä ottaa huomioon kansalaisten huolet koskien turvallisuutta, yksityisyyttä, tietoturvaa sekä ympäristönsuojelua. (EASA 2018a.)

Euroopan Komissio käsittelee EASA:n ehdottamaa säännöstä ja hyväksynnän oletetaan tapahtuvan vuoden 2018 loppuun mennessä. (EASA 2018b.) Uutta lainsäädäntöä on odotettu pitkään, ja se toivottavasti tuo helpotuksia myös journalistien työhön.

6 Yhteenveto ja pohdintaa

Droneista on valtavasti hyötyä journalismissa. Vaikka droneja on jo käytössä useilla toimituksilla, ei ne ole vielä kaikille jokapäiväistä. Kuten aina uusiin teknologioihin, myös droneihin liittyy myös paljon kysymyksiä, jotka puhuttavat yhteiskunnassa. Journalismin tuleekin ottaa nämä kysymykset liittyen esimerkiksi yksityisyyteen vielä yksityisiä käyttäjiä vakavammin. Lainsäädäntö ei ole kehittynyt yhtä nopeasti kuin dronet ovat yleistyneet, niinpä muutoksia on odotettavissa lähiaikoina. Toivottavasti nämä muutokset tukevat journalistien työtä tehden muun muassa Euroopan unionin jäsenmaiden välillä työskentelyn helpommaksi.

Opinnäytetyötä tehdessäni oli mielenkiintoista seurata, miten droneihin liittyvät lupavaatimukset ja lainsäädäntö poikkesivat vahvastikin sekä Euroopan Unionin jäsenmaiden välillä että maailmalla. Jo Ruotsin ja Suomen välillä erot olivat huikeat. Oli jännittävää huomata, kuinka nopeasti esimerkiksi Ruotsissa lainsäädäntöä muutettiin edes takaisin ensin kieltämään kuvauskoptereiden käyttämisen totaalisesti, sitten taas sallien ne, samalla kun Suomessa dronejen käyttö on ollut koko ajan suhteellisen vapaata.

Vaikka lainsäädäntö vaihtelee maittain ja se vielä kehittyy huimaa vauhtia, on sen taustalla olevat huolet yleismaailmallisia. Kaikkialla puhuttaa niin turvallisuuden kuin yksityisyyteen liittyvät kysymykset, mutta samalla dronejen tuovat mahdollisuudet houkuttavat. Juuri journalismille dronet tarjoavat paljon niin kuvakulman kuin saavutettavuuden suhteen. Koenkin, että jos dronejen käyttöä journalistisiin tarkoituksiin rajoitetaan perusteettomasti, tämä uhkaa lehdistönvapautta rajaamalla käytöstä pois tärkeän apuvälineen tiedonsaantiin.

Oli mielenkiintoista seurata, miten paljon droneihin liittyvät asiat olivat edenneet jo siitä, kun niitä esittelin lentokentällä. Jo dronejen tekniset ominaisuudet ovat kehittyneet parissa vuodessa huimasti eteenpäin, tuoden markkinoille muun muassa entistä paremmilla kameroilla varustettuja kuvauskoptereita kohtuuhintaan, missä myös akunkesto ja esteiden havainnointi on parantunut. Tekniikka kehittyy, ja lainsäädäntö yrittää pysyä sen perässä. Jään jännityksellä odottamaan mitä muutoksia Euroopan Unionin päätökset tuovat tullessaan.

Lähteet

BeUAS 2018a. Pilotes en ordre de licence. Membres de BeUAS avec licence de télépilote. Luettavissa: <https://www.beuas.be/fr/membership/licentie#>. Luettu: 1.8.2018.

BeUAS 2018b. Legislation. Luettavissa: <https://www.beuas.be/fr/legislation>. Luettu: 9.10.2018.

Digikuva 2016. Ruotsi kielsi kuvauskopterit. Luettavissa: <https://digi-kuva.fi/valokuvauslaitteet/pienoishelikopterit/ruotsi-kielsi-kuvauskopterit>. Luettu: 9.1.2018.

DJI, 2018. Phantom 4 Pro V2.0. Luettavissa: <https://www.dji.com/phantom-4-pro-v2?site=brandsite&from=nav>. Luettu: 9.10.2018.

Droneinfo 2017a. Älä lennäätä täällä. Luettavissa: https://www.droneinfo.fi/fi/ala_lennata_taalla. Luettu: 8.10.2018.

Droneinfo 2017b. Millainen on lentäjän vastuu. Luettavissa: https://www.droneinfo.fi/fi/usein_kysyttya/ilmailu_-_miehittamattomat_ilma-alkukset_ja_lennokit. Luettu: 9.10.2018.

DroneRules.eu 2018a. DroneRules for recreational users. Luettavissa: <http://dronerules.eu/en/recreational>. Luettu: 30.5.2018.

Dronerules.eu 2018b. Dronerules in EU by countries. Luettavissa: <http://dronerules.eu/en/professional/regulations>. Luettu 10.2.2018.

EASA 2017. Civil Drones. Luettavissa: <https://www.easa.europa.eu/easa-and-you/civil-drones-rpas>. Luettu: 10.1.2018.

EASA 2018a. Opinion 01/2018. Luettavissa: <https://www.easa.europa.eu/document-library/opinions/opinion-012018>. Luettu: 10.1.2018.

EASA 2018b. Civil drones (Unmanned aircraft). Luettavissa: <https://www.easa.europa.eu/easa-and-you/civil-drones-rpas>. Luettu: 10.1.2018.

Gibson, J. 2017. Drone camera captures the scale of Cyclone Debbie's destruction. ABC News. Luettavissa: <http://www.abc.net.au/news/about/backstory/behind-the-lens/2017-05-16/backstory-drone-camera-captures-full-scale-of-cyclone-debbie/8528026>. Luettu: 8.10.2018.

Lauk, E., Uskali, T. & Kuutti, H. 2016. Droonijournalismi. Kauko-ohjattavien kamerakopterien toimituskäyttö. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51821/DROONIJOURNALISMI%20Copy.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 10.10.2018.

Lauk, E., Uskali, T., Kuutti, H. & Hirvonen, H. 2016. Drone Journalism. The newest global test of press freedom. Teoksessa Carlsson U. Media in Transition. Studies and reflections in the digital age, s. 117-122. Nordicom 2016. University of Gothenburg. Göteborg, Ruotsi. Luettavissa: http://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/publikationer-hela-pdf/freedom_of_expression_and_media.pdf. Luettu: 8.10.2018.

Lentoposti. 2017. EASA julkisti ehdotuksensa miehittämättömän ilmailun sääntelyyn – 128 sivua regulaatiota. Luettavissa: http://www.lentoposti.fi/uutiset/easa_julkisti_ehdotuksensa_miehittamattoman_ilmailun_saantelyyn_128_sivua_regulaatiota. Luettu: 10.10.2018.

Minilex 2018. Yhteisvastuullinen vahingonkorvaus. Luettavissa: <https://www.minilex.fi/a/yhteisvastuullinen-vahingonkorvaus>. Luettu: 8.10.2018.

Mirror 2017. Sky Sports to debut Spidercam in Manchester United vs Liverpool Premier League clash. Luettavissa: <https://www.mirror.co.uk/sport/football/news/sky-sports-debut-spidercam-manchester-9607901>. Luettu: 9.10.2018

NBC News 2016. U.S. News. See Drone Footage of Massive Fire At Old Steel Plant. Katsotavissa: <https://www.nbcnews.com/video/see-drone-footage-of-massive-fire-at-old-steel-plant-805158467544?v=railb&>. Luettu: 8.10.2018.

Haner, J & Buchanan, L. 2016. 5 Times Drones Told the Story. New York Times. Luettavissa: [https://www.nytimes.com/2016/12/14/world/5-times-drones-told-the-story.html?utm_source=Triggermail&utm_medium=email&utm_campaign=Post%20Blast%20\(bii-iot\):%20Drones%20are%20transforming%20news%20media%20—%20Industrial%20IoT%20acquisitions%20demonstrate%20the%20trend%20toward%20full-stack%20solutions%20—%20LG%20teases%20a%20robotic%20Echo%20competitor&utm_term=BII%20List%20IoT%20ALL](https://www.nytimes.com/2016/12/14/world/5-times-drones-told-the-story.html?utm_source=Triggermail&utm_medium=email&utm_campaign=Post%20Blast%20(bii-iot):%20Drones%20are%20transforming%20news%20media%20—%20Industrial%20IoT%20acquisitions%20demonstrate%20the%20trend%20toward%20full-stack%20solutions%20—%20LG%20teases%20a%20robotic%20Echo%20competitor&utm_term=BII%20List%20IoT%20ALL). Luettu: 30.9.2018.

Patel, S. 2016. Eye in the sky: Fox Sports is bringing drones to sporting events. Digiday UK. Luettavissa: <https://digiday.com/media/eye-sky-fox-sports-bringing-drones-sporting-events/>. Luettu: 8.10.2018.

Suomen Journalistiliitto 2014. Journalistin ohjeet. Luettavissa: <https://journalistiliitto.fi/fi/pelisaannot/journalistin-ohjeet/>. Luettu: 8.10.2018.

Suomen Journalistiliitto 2015. Lennokkien rooli journalismissa puhuttaa. Luettavissa: <https://journalistiliitto.fi/fi/lennokkien-rooli-journalismissa-puhuttaa/>. Luettu: 2.8.2018.

Trafi 2018a. Aerial work with unmanned aircraft. Luettavissa: https://www.trafi.fi/en/aviation/unmanned_aviation/aerial_work_with_unmanned_aircraft. Luettu: 30.5.2018.

Trafi 2018b. Ilmailu kieltoalueilla. Luettavissa: https://www.trafi.fi/ilmailu/lennonvarmistus_ja_ilmatila/ilmailu_kieltoalueilla. Luettu: 9.10.2018.

Trafi 2018c. Tietopalvelut. Luettavissa: https://www.trafi.fi/tietopalvelut/usein_kysytty/ilmailu_-_miehittamattomat_ilmaluukset_ja_lennokit. Luettu: 10.10.2018.

UAS Vision 2017. Sweden Changes Law to Make Drones Legal Again. Luettavissa: <https://www.uasvision.com/2017/04/13/sweden-changes-law-to-make-drones-legal-again/>. Luettu: 10.1.2018.

Waite, M. 2015. Lennokkien rooli journalismissa puhuttaa. Suomenjournalistiliitto. Luettavissa: <https://journalistiliitto.fi/fi/lennokkien-rooli-journalismissa-puhuttaa/>. Luettu: 2.8.2018.

Yuneeq, 2018. Typhoon H Plus. Luettavissa: https://www.yuneeq.com/fi_FI/kameradronet/typhoon-h-plus/yleiskatsaus.html. Luettu 9.10.2018.

Lainsäädäntö:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista (EY) N:o 785/2004.

Euroopan Unionin perusoikeuskirja (2012/C 326/01) art. 7.

Euroopan Unionin perusoikeuskirja (2012/C 326/01) art. 11.

Ilmailulaki (864/2014) § 136.

Kameraövervakningslag (2013:460)

Määräys kauko-ohjatun ilma-aluksen ja lennokin lennättämisestä
TRAFI/90924/03.04.00.00/2016 OPS M1-32

Rikoslaki (19.12.1889/39) 24:1.

Rikoslaki (19.12.1889/39) 24:6.

Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) § 10.

Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) § 12.

Kuvalähteet:

Kuva 1: DJ Phantom 4. Luettavissa: <https://www.dji.com/phantom-4-pro?site=brand-site&from=nav>. Luettu: 15.10.2018.

Kuva 2: Yuneec Typhoon H Plus. Luettavissa: https://www.yuneec.com/fi_FI/kameradronet/typhoon-h-plus/yleiskatsaus.html. Luettu: 15.10.2018.

Kuva 3: Professional Society of Drone Journalists. The Drone Journalism Code of Ethics. Luettavissa: <http://www.dronejournalism.org/learn/>. Luettu: 15.10.2018.

Kuva 4: Itse ottamani kuva. Kalustona Yuneec Typhoon 4K.

Liitteet

Liite 1

Kyselyssä käyttämäni lomake. Kysely sisälsi 10 kysymystä.

Kysely dronejen käytöstä toimituksessanne

15/10/2018, 14.00

Kysely dronejen käytöstä toimituksessanne

Opiskelen Haaga-Heliällä journalismia ja teen opinnäytetyötä dronejen eli kuvauskoptereiden käytöstä journalismissa. Haluaisin tietää, miten teidän toimituksessanne käytetään droneja. Tuloksia käytetään anonyymisti opinnäytetyössäni havainnoimaan dronejen käyttöä Suomen mediassa.

Vastaaminen vie vain hetken ja sen voi tehdä halutessaan myös täysin anonyymisti. Kiitos vastauksistanne!

***Required**

1. **Mitä mediaa edustat? Mikäli et halua vastata kysymykseen, siirry suoraan vastaamaan seuraavaan.**

2. **Millaisessa mediassa työskentelet? ***

Mark only one oval.

- Sanomalehti
- Aikakauslehti
- Paikallislehti
- Iltapäivälehti
- TV
- Verkkotoimitus
- Other: _____

3. **Onko toimituksessanne käytössä droneja? ***

Mark only one oval.

- Kyllä
- Ei

4. **Jos vastasit kyllä, kuinka usein droneja käytetään?**

Mark only one oval.

- Päivittäin
- Kerran viikossa
- Kerran kuukaudessa
- Other: _____

5. Kuka/ketkä toimituksessanne käyttää droneja?

6. Kuvaile, millaisissa tilanteissa droneja käytetään?

7. Mitä mahdollisuuksia koet liittyvän dronejen käyttöön journalismissa? *

8. Mitä ongelmia koet liittyvän dronejen käyttöön journalismissa? *

9. Koetko mahdollisten lakimuutosten vaikuttavan dronejen käyttöön rajoittavasti? *

Mark only one oval.

Kyllä

Ei *After the last question in this section, stop filling in this form.*

En osaa sanoa *After the last question in this section, stop filling in this form.*

10. Jos vastasit kyllä, miten rajoitukset ilmenevät?
